

буле

ПАНШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

عائله و جمعيت

буле

4
сон

• УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОЛАЛАР ЖАМГАРМАСИ ВА ХАЛҚАРО «СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ХАЙРИЯ ЖАМГАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ • Баҳоси эркин нарҳда

ТАШНАНБАДА

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муқаддас Рамазон ойи муносабати билан Сизга, жаноби олийлари, энг қизгин қутловларимни йуллашдан мамнунман. Сизга бахт-саодат, шунингдек, мамлакатингизнинг қардош халқига улкан тараққиёт тилайман.

Қамоли эҳтиром ила
Зайд бин Султон ал Нахайан,
Бирлашган Араб Амирликлари
Президенти

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Мусулмонлар катта мамнуният билан муқаддас Рамазон ойига тайёргарлик кўраётган бир пайтда биз сизга самимий қутловларимизни йуллаймиз. Сизга сўхат-саломатлик ва узок умр, шунингдек, мамлакатингиз халқига тинчлик ва фаровонлик тилаймиз. Қодир Оллоҳ ислом умматига раҳм-шафқат ва марҳамат нуруни ёғдираверсин.

Қобус бин Саид,
Уммон Султони

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муқаддас Рамазон ойи муносабати билан Иордания хошимийлар подшолиги, халқи ва ҳукумати мен билан биргаликда Сизга, жаноби олийлари, энг самимий, эзгу тилакларини йу-

лайдилар.

Илоҳо ушбу муқаддас ой мамлакатингизга ва бутун мусулмон миллатига бахт-саодат, тинчлик-осойишталик ҳамда фаровонлик келтирсин.

Ҳусайн ибн ТАЛОЛ,
Иордания подшоши

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Жаноби олийлари,
Янги йил муносабати билан Сиз йуллаган мактуб ва эзгу истаклардан гоҳат миннатдор бўлди.

Шу унутилмас кунларда Сизга самимий миннатдорчилигимизни изҳор этиш ва шахсан ўзингиз, шунингдек Ўзбекистон халқига бахт-саодат ва раҳнақ тилаш бизга алоҳида мамнуният бағишлайди.

Қамоли эҳтиром ила
Ҳасан II,
Марокаш подшоши.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Рамазон ойи билан табриклаб йуллаган мактубингизни олиб мамнун бўлдим. Менинг ҳам табригимни қабул қилгайсиз.

Мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларнинг янада ривожланишига аминман.

Кези келганидан фойдаланиб, Сизга мустаҳкам сўхат-саломатлик, бахт-саодат ва фаровонлик тилайман.

Оллоҳдан Ўзбекистон халқига бахт-саодат ва фаровонлик ато этишни илтижо қиламан.

Қамоли эҳтиром ила, Профес-

сор Бурҳониддин РАББОНИЙ,
Афғонистон Ислам Давлати
Президенти

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Мусулмон халқлари муқаддас Рамазон ойи кириб келганлигини нишонлаётган давларда Сиз жаноби олийларига шахсан ўз номидан ҳамда Тунис ҳукумати ва халқи номидан самимий табрикларимни йуллашдан бахтиёрман. Оллоҳ таолодан сизни ва дуст халқингизни шундай муборак кунларда бахт ва баракотта етказишини, ҳамда барчамизга муваффақият, жумладан, халқларимизга фаровонлик, яхшилик ато этишини сўрайман.

Зайн ал-Обидин ибн Али,
Тунис Республикаси Президенти

Шунингдек, Ўзбекистон Президенти номига муқаддас Рамазон шариф муносабати билан Бирлашган Араб Амирликлари вице-президенти ва Бош вазири Мактум бин Рашид Ал Мантун ҳам табрик йуллашди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Республикада савдони эркинлаштиришни таъминлаш тўғрисида» қарори чиқди. Ундан асосий мақсад товарлар нархларини тўлиқ эркинлаштириш, аҳолини озиқ-овқат билан таъминлаш борасида йўл қўйиладиган камчиликларнинг олдини олиш ва бу борадаги мутасаддиларнинг жавобгарлигини оширишдир.

УШБУ СОНДА:

3 бет

◆ Сизни соғинганман

4 бет

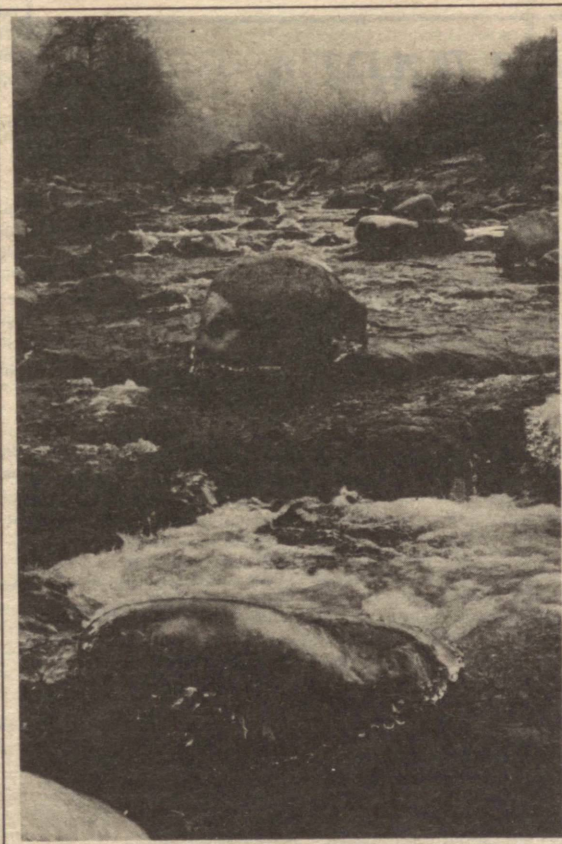
◆ Тириклик қилмак сувайи

6 бет

◆ Одат саваботини алайҳини ярайтилиши

7 бет

◆ Илмнинг ҳосияти
ёхш форсийда ўқиб инглиз-
гада қирғизлар ҳақида китоб
ёзган хорижлик ўзбек.

◆
«Ҳаёлларим сингари бе-
бош, Тошларда уйноқлар
оҳулар», дейди шоир. Қоқ
тошлар орасидан бир оҳу
чошиб чиқади. (Хуррак.)
Бир илинж ахтаргандай па-
стга сакрайди. (Гўзал ва
шовуллаб турган сароси-
ма.) Мовий кўзларида бир
дам осмонлар аксланади.
Оҳу йироқларга чошиб ке-
тади... Йироқлардан чошиб
келаётган оҳу тўғри юрак
дарбозаларини чертади.
Ажаб. Юрак мовий ирмоқ
янлиг қалқий бошлайди...
◆

«Оила ва жамият» 4 (176)

Бирлашган миллатлар ташкилотининг бош котиби Бутрос Бутрос Ғолий жаноби олийларига

Мухтарам Бош котиб,
БМТ Халқаро Болалар жамғармасининг ижрочи директори жаноб Жеймс П. Грант бевақт вафот этгани тўғрисидаги хабар мени чуқур қайғуга солди. Биз у билан яхши таниш эдик.

Халқаро болалар жамғармаси Ўзбекистонда эришган ажойиб ютуқлар унинг номи билан боғлиқ, деб биламан.

Жаноб Жеймс П. Грант кўпчилик ватандошларим қалбида ёрқин хотира қолдирган.

Бу бегараз, эзгу ниятли инсон кўнгли очиклиги, болалар ва оналарга ёрдам беришга доимо тайёрлиги билан ажралиб турар эди.

Жаноб Бутрос Ғолий, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг атоқли арбоби Жеймс Грант вафоти муносабати билан чуқур таъзиямизни қабул қилгайсиз.

Сизга ҳурмат билан,

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.

Тошкент шаҳри,

1995 йил, 3 февраль

Р. АЛБЕКОВ сурати

БОЛАЛАРГА МЕҲРИБОН ЭДИ

БМТ Халқаро болалар жамғармасининг ижрочи директори, меҳрибон инсон Жеймс П. Грант 1995 йил 28 январ куни 72 ёшида рак касаллигидан оламдан ўтди.

Жаноб Грант БМТ Халқаро болалар жамғармасининг ижрочи директорлиги лавозимига 1980 йил биринчи январда тайинланган бўлиб, БМТ бош котибининг ўринбосари сифатида иш бошлаган эди. У соғлиги ёмонлиги сабабли шу йили 23 февралдан истеъфога чиқишни сўраганди.

1993 йилга келиб Грантга ўсма касаллиги ташхиси қўйилади, лекин шунга қарамайдан у бор куч-гайратини эзгу ишларни амалга оширишга қаратди. Охирги пайтларда 40га яқин мамлакат раҳбарлари билан болалар манфаати билан боғлиқ энг муҳим ишларни муҳокама этди.

Халқаро болалар жамғармасининг директорлиги лавозимидан 15 йиллик фаолияти давомида жаноб Грант жаҳон болаларининг толмас ҳимоячиси бўлиб, улар ҳаётини яхшилаш йўлида тинимсиз меҳнат қилди. Унинг раҳбарлиги остида Халқаро болалар жамғармаси камбағалликдан, атроф-муҳитнинг ифлосланишидан ва қонли урушлар асоратидан миллионлаб болалар ўлим

қурбони бўлаётганлиги масаласини кўтариб чиқди.

Халқаро болалар жамғармасининг 80-йилларда жаҳон болаларининг ҳаётини яхшилаш ва уларнинг келажаги ҳусусидаги инқилобий ташаббуси бугунги кунда 25 миллионга яқин болалар ҳаётини сақлаб қолишга ва майиб-мажруҳ болаларнинг ногиронлик ҳуқуқини олишга ёрдам берди. У болалар фаровонлигини таъминлашнинг энг оддий усуллари ташаббускори бўлди. Озиқ-овқатнинг етишмаслиги ва ҳар хил касалликлар сабабли жабрланаётган миллионлаб болалар ва оналарга ўзининг саховатли ёрдам қўлини чўзди.

Жаноб Грантнинг таъзиясида БМТ бош котиби Бутрос Ғолий у тўғрисида шундай дейди: "Жеймс Грантгайдек бутун жаҳонга яхшилик ато қилиш имконияти жуда камдан-кам кишиларгагина nasib этган ва бу имкониятдан уларнинг ҳеч қайсиси у қадар фойдалана олганлари йўқ. Биз уни энг буюк халқаро ва жамоатчи сиёсат арбобларидан бири сифатида ёдга оламиз".

1990 йили биринчи маротаба жаҳон мамлакатларининг машҳур сиёсат арбоблари учрашув ташкил этилиб, болалар ҳақида фикр-мулоҳазалар ўрганиб чиқилди.

Учрашувда энг муҳим ижтимоий масалалар, айниқса сўнгги нуқтага бориб қолган масалалар ҳусусида тўхталиб ўтилди. Унда 27 та бажарилиши керак бўлган ишлар мақсад қилинди ва булар юз мамлакатнинг миллий режаларига киритилишига муваффақ бўлинди. Бу мақсад ва топшириқлар изидан қувган, олий учрашуларда шу масалани кўндаланг қўя олган жаноб Грант кейинги беш йил ичида болалар тақдирига муносабат яхшилашнинг бутун жаҳонга намойиш этди. У ҳар дом ўзи билан биргаликда намуна сифатида болалар ўлими ва сабаблари ҳақидаги маълумотни олиб юрарди.

Жаноб Грант фаолиятида чуқур из қолдирган ишлардан бири БМТ томонидан 1989 йили болалар ҳуқуқи бўйича—Magna Carta қонвенциясининг қабул қилинганидир. Конвенция биринчи бўлиб болаларнинг иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий ҳуқуқларини қайд этди. Бугун эса бу инсон ҳуқуқлари ҳақидаги энг кенг ратификация қилинган шартнома бўлиб қолмоқда.

1980 йили директорлик лавозимини бажаришга киришган жаноб Грант ҳар йили жаҳон болалари

Етти кун

“АРТУР” — БУХОРОЛИК БОЛАЛАРГА

Бухоро шаҳридаги қадимий карвонсаройларни таъмирлаётган Франциянинг “Артур” фирмаси вилоят болаларининг саломатлигини муҳофаза қилишга ҳам ўз ҳиссаларини қўшди.

Улар вилоят “Соғлом авлод учун” жамғармасига олти минг долларлик дори-дармонлар ҳадая этишди. Ушбу дори-дармонлар болалар шифохоналарига тарқатилади.

ФАҚАТ АЪЛО ЎҚИГАНЛАРГА

Қарши шаҳридаги “Дурбек” хусусий кичик корхонаси тadbirkorлари шу ердаги 10-ўрта мактабнинг ўқувчилари учун стипендия ажратишга қарор қилишди. Энди 5 нафар ўқувчи ҳар ўқув чорагининг охирида 100 сўмдан стипендия оладиган бўлди. Албатта, аъло ўқиганлари.

БОЛАЛАР УЧУН ТОМОШАГОҲ

Яқинда Наманганда қўғирчоқ театри очилиб, ўз фаолиятини бошлади. Ёш мухлислар ҳозир маза қилиб театрнинг илк сахна асари — “Темирбойнинг саргузашти”ни кўришмоқда. Шуниси қизиқки, Наманганда очилган ушбу театрни ташкил этишда Жиззах қўғирчоқ театри бош режиссёри Абдувоҳиб Хўжаевнинг хизматлари катта бўлди.

ПОЙТАХТДА ВОДИЙ ИЖОДКОРЛАРИ

Ўзбекистон Рассомлар уюшмасининг Тошкентдаги кўргазмалар залида Андижонлик ижодкорлар кўргазмаси ташкил этилди. Кўргазмага тасвирий санъат, ёғоч ўймакорлиги, пичоқчилик, мисгарлик, кулолчилик ва ҳайкалтарошлик санъати бўйича уч юздан ортиқ асар қўйилган. Рассом Ҳасанбой Саидовнинг саркарда бобомиз Бобур ҳаётига оид картиналари, мусавир Обиджон Бакиров ижодига мансуб замондошлар портрети ва табиат манзаралари санъат ихлосмандларида катта қизиқиш уйғотмоқда.

ПАХТА ЁҒИ МЎЛ БЎЛАДИ

Жиззахликлар тез орада шу ернинг ўзида ишлаб чиқарилган пахта ёғи ола бошлайдилар. Ёғни Жиззах пахта тозалаш завўди қошида ташкил этилган “Жибри” Ўзбекистон-Британия қўшма корхонаси ишлаб чиқармоқчи. Мутахассисларнинг фикрича, бу ерда тайёрланган маҳсулотнинг намунаси жаҳон талабларига мос келади. Бунинг учун замонавий асбоб-ускуналар ўрнатиб бўлинди. Ёғ завўдини март ойининг бошларида ишга тушириш мўлжалланган. Бу ерда кўнра 200 тўнна чигит ишланиб, ундан 26 тўнна маҳсулот ишлаб чиқарилади.

“ТОШИБА” ТЕРМИЗГА КЕЛМОҚЧИ

Бир гуруҳ маҳаллий ишбилармонларнинг ташаббуси ва саяёҳаракатлари билан Термизда Япониянинг донгдор “Тошиба” телевизорлари чиқадиغان бўлди. Вилоят давлат мулкчини бошқариш ва тadbirkorлигини қўллаб-қувватлаш бошқармаси ҳозирданоқ бу иш учун 2 (икки) миллион сўм пул ажратди.

Насиб қилса, тез орада Термиз “ойнаи жаҳон”ида жаҳонни томоша қилсак ажабмас.

ЎҚИТУВЧИЛАР УЧУН САНАТОРИЯ

Кўҳна Эллиққалъа бугунги кунда йирик дам олиш масканларига бой туманлардан бири. Бу ерда минглаб кишига хизмат кўрсата оладиган санатория ва профилакториялар фаолият кўрсатмоқда. Яқинда туман зиё тарқатувчилари учун махсус “Сарабий” санаторияси фойдаланишга топширилди. Жайхун соҳилидан унча узоқ бўлмаган бу масканда бир йўла 100 нафар ўқитувчи ҳордиқ чиқариш имкониятига эга бўлди.

Айтганча, санатория ҳудудидан чиққан шифобахш сув кўпплаб дардман кишиларга малҳам бўлиши ҳам мумкин экан.

ҚЎНҒИРОТЛИКЛАРГА ТУҲФА

“Қорақалпоқсувқурилиши” бунёдкорлари ҳам эл соғлиғи йўлида имкон қадар заҳмат чекишмоқда. Яқинда улар томонидан 60 ўринли болалар шифохонаси ва 150 кишига хизмат кўрсата оладиган янги поликлиника бинолари қалитлари қўнғиротликларга туҳфа қилинди.

ЎЗА, МАТБҲОТ ВА ЎЗ МУҲБИРЛАРИМИЗ ХАБАРЛАРИ АССИДА ТАЙЕРЛАНДИ

аҳволи, уларнинг шароити, келажги ҳусусида маълумот бера оладиган ҳисобот чоп этишни ташкил этди. 1993 йили Грант томонидан ташкил этилган миллатлар тараққиёти тўғрисидаги бу ҳисобот жаҳон ҳамжамиятига муҳим омили бўлиб хизмат қилмоқда. Ҳисобот давлатлар болаларнинг соғлигини сақлаш, озиқ-овқат ва таълимга нисбатан эҳтиёжларини қондириш бўйича қандай ютуқларга эришаётганлиги даражасини кўрсатади.

Жаноб Грант АҚШ, Шриланка, Бразилия, Мексика, Покистон, Эквадор, Перу, Италия ва Япония

давлатларининг мукофотлари билан тақдирланган. Бу мукофотларнинг барчаси жаноб Грант фаолиятининг инсоният тараққиёти ва ривож учун астойдил хизмат қилганлигидан далолат бериб турибди.

Кимки, жаноб Жеймс П. Грант билан ишлаш бахтига муяссар бўлган бўлса бутун жаҳон болалари тақдир учун фидокорона курашган курашчини ҳар доим эслаб юради. Унинг хотираси дилимизда абадий сақланади.

Эркин ЭШОНҚУЛОВ
тайёрлади

ЭЛ ИШОНЧИННИ КОЗОНГАН АЁЛ

Олтиминчи йилларнинг бошлари... Мамлакатимизга кадрлар, аynиқса ма- лакали мутахассислар сув ва ҳаводек зарур бўлган пайтлар, Тошкент шаҳри- нинг Гуручариғ деган жойига бир ши- фокор ишга келади. Орадан ҳеч қанча вақт ўтмай эса уни 6 ойга Қорақамишга ишга жўнатишади. Буни қарангки, гу- ручариғлик кишилар юқори ташкилот- ларга мурожаат қилишиб, шифокорла- рини қайтаришни талаб этишдан ҳам тоймайди. Масаланинг бу қадар кес- кинлашишини кутмаган масъул шахс- лар шифокорни олдинги жойига қайтариб қутулишади. Ва ниҳоят ти- ниб-тинчимеган гуручариғликлар кадрдон шифокорларининг қайтишини байрам қилиб, карнай-сурнай билан дабдабали кутиб оладилар. Бу воқеани маҳалладаги фахрийлар ҳали-ҳамон мароқ билан эсलाшади.

Маҳалланинг шу қадар сеvimли, шу қадар табарруқ кишисига айланган ши- фокор аёл ҳозирда ҳам халқ саломат- лиги йўлида меҳнат қилмоқда. Содда, камтар лекин ўз ишига жуда пишиқ бўлган бу аёл элу юртининг ҳурматиға,

меҳр-мурувватига сазовор бўлишдек олий рағбатдан ташқари Президент- имининг Фармониға кўра, биринчи да- ражали "Соғлом авлод учун" ордени билан ҳам тақдирланди.

Раъно опа Ҳамдамовани иш устида учратдик. У киши Собир Раҳимов тум- ниға қарашли 21-болалар поликлини- касида педиатр бўлиб ишларканлар.

-Раъно опа, салкам икки йил муқаддам Президентимиз Фармо- ниға асосан сиз биринчи даражали "Соғлом авлод учун" ордени билан тақдирландингиз. Сизнинг-ча, бу юксак рағбатға қайси хизматла- рингизни муносиб кўришдйкин!

-Билмадим, 34 йилдан бери ўз туғилиб ўсган жойим Қумлоқда ишлаб келаяпман. Болаларни жудаям севган- лим бўйс, шу соҳаға қизиққан бўлсам керак. Юқори идоралардан, вазирик- лардан келган масъул шахслар ҳам ишимдан камчилик топиша олмасди. Менга беморлар нафақат танидаги дардларини, балки юрагидаги барча ҳасратларини ҳам тўкиб солишади. Мен эса уларнинг ҳам касалиға, ҳам

қалбига малҳам излашға ҳаракат қиламан.

-Тан олиш ке- ракки, сизлар- нинг касбларин- гиз жудаям му-

раккаб. Чунки ёш болалар билан ишлаш, қолаверса уларни даво- лашнинг ўзи бўлмайди. Киши ҳам руҳан, ҳам жисмонан толиқиши мумкин. Ана шундай вазиятларда касбингиздан кўнглингиз совуб ке- тиш ҳолати ҳам бўлганми!

- Шунга ўхшашроқ ҳолатға тушган- ман. Яъни, бир беморимнинг аҳволи оғирлашиб, касалхонада ётганида мен ёнида эдим. Дарди оғирлигини кўриб, боланинг онаси билан қўшилиб йўғлаб юборибман. Ана шундай вазиятларда ўзимданми, касбимданми кўнглим тўлмагандай туюлади. Аммо бу кас- бимдан кўнглим совиб кетиши дегани эмас.

-Халқнинг ишончини янада кўпроқ қозониш учун, сизга берил- ган юксак рағбатни оқлаш учун ни- ма ишлар қилаёсиз?

- Аввало имкони борича камчилик- сиз ишлашға интиламан. Дори-дармон етишмаган шароитда ҳам қанақадир йўллар билан беморларға ёрдам бе- ришға ҳаракат қилаёпман. Кўпчилик

мени ўзининг опасидай кўради. Ҳатто баъзан кўчада саломға алик олавериб ҳам чарчаб кетаман (ҳазил). Лекин очиги, беморим то тузалмагунча ҳало- ватимни йўқотаман.

-Раъно опа, оилангиз ҳақида би- роз тўхалсангиз!

-Турмуш ўртоғим институтда катта илмий ходим. Икки қиз ва бир ўғлимиз бор. Катта қизим Нарғиза она касбини танлаган. Тошкент Давлат Тиббиёт олийгоҳининг аспирантурасида таҳсил олмоқда.

-Жумҳуриятимизға соғлом ав- лодни етказиб бериш учун кўнглингизға яна қандай ниятлар- ни туғиб қўйгансиз?

- Соғлом авлодни вояға етказиш учун энг аввало ота-она соғ бўлиши керак. Соғлом онадан соғлом фар- занд туғилади-да. Шунингдек бола- нинг туғилиши, яхши униб-ўсиши учун ота-она организмиға етарлиқ дармон дориларни (витамин) яратиб бериш лозим. Бироқ ана шу меъёрнинг бузи- лиши кўпинча оналарда камқонлик ка- саллигини юзаға келтирмоқда. Бунинг олдини олиш мақсадида даволаш бўйича профилактик ишлар олиб бора- япмиз. Умуман илмимизни, меҳнати- мизни она юртимизнинг эртанги куни бўлган ёш авлодни камол топтиришға қаратганмиз.

Алижон САФАРОВ сўхбатлашди

Хунар

ТЕМИРНИ КИЛОЛАБ СОТИШАРДИ

Олтинсой туманидаги Чўлибойир тоғлари этагида Катта Вахшивор деган қишлоқ бор. Темирчи уста Асад Одинаев шу ерда яшай- ди ва эл-юртнинг қорига яраб келади. Устанинг бобоқолон- лари уста Қози Имомбой, уста Аваз, уста Ҳаким, отаси уста Одиналар ўз даври- замонида баҳоси йўқ темирчилар бўлиб ўтишган экан. Замонлар неча бор эврилган эсада, уста Асад бобо авлодларининг ҳунари

бешикаст қолаверган. Таби- ийки; ризқ-руҳ ҳам шу ҳунар- нинг важида келиб турган.

...Уста Асал бобонинг те- мирчиликдан бола-чақа боқиб, нон еб келаётганиға ҳам эллиқ йилдан ошиб кет- ди. Бу орада кўплар бобоме- рос касб-корларини унутиб ҳам кетишди. Уста Асад бобо наинки касбини унутмади, балки уни ўғиллари Исматул- ло, Нейматуллоларға ҳам эринмай, сабот билан ўратди.

Ишини яхши би- ладиган барча темир- чилар каби бизнинг уста ҳам уй-рўзгор учун, қишлоқ ҳўжалиги учун асқотадиган буюм- лар, асбоб- ускуна- лар ясайди. Хусусан, у киши ясаган пичоқ, ўроқ, белкурак, те- ша, табгир, чанқовуз ва бошқаларнинг си- фати, қадрини сур- хондареликларнинг кўпчилиги яхши би- ладилар.

Айтгандай, уста Асад бобонинг кўлидан чиққан бу- юм, асбоб-ускуна- ларнинг нархи қандай? Агар бозор- ларда сотилаётган шундай буюмлар- нинг баҳоси билан

таққосланадиган бўлса, тенг яримига тушади. Яна бир аф- зал жиҳати шундаки, бу бу- юмлар бозордагидан кўра си- фатли ва анча чидамлидир. Тагин Сиз "қиммат беҳикмат бўлмас", деган мақол қасққа боради, деманг. Уста бобомиз "инсофи борнинг баракаси бор", деган ақидаға қаттиқ амал қиладиган қосиблар- нинг тоифасидан.

...Биласизки, бу ҳунарнинг хом ашеси темир-терсақдир. Шўро замониға қадар бўлган пайтларда темир анча қиммат бўлган. Устанинг ота-бобола- ри темирни килолаб сотиб олишган. Савдогарлар темир- ни қирқиб, майдалаб, кило- лаб сотишаркан. "Эс-эс би- лама, Исматбой деган савдо- гар бўларди, ўзи асли қаердан билмайман, ана шу одам қишлоққа темир олиб келар, тарозига қўйиб сотарди", деб хотирлайди Асад бобо.

Мақтов-таъриф ўз йўлиғаю, лекин, уста Асад бобонинг кўлидан чиққан ни- маики буюм бўлса, пи- шиклиги, ва мустақиллиги, сифатлиги билан довруқ топан. У киши ясаган пи- чоқлар Масков шаҳридаги му- зейлардан ўрин олган. Вата- нимиз пойтахти Тошкентдаги хонадонларда ҳам устанинг пичоқларидан фойдалани- шяпти. Хўш, энди айтинг-чи, икки машҳур мамлакат пой-

тахтида эътибор топган уста- га яна нима керак!

...Сиз балки ўз йўлиға "Уста Асад бобо темирчилик- дан катта бойлик тўплай ол- ганми?" деб ҳам сўрасиз. Агар гап моддий бойлик ҳақида борадиган бўлса, йўқ, тўпламаган, аниқроғи тўпламади, янаям аниқроқ қилиб айтадиган бўлсам, шунга интилмади. Бироқ, яшаши, тирикчилиги бошқалардан кам бўлгани йўқ. Уста бобо аҳли аели би- лан қандайдир осуда, сеҳрли ҳаёт кечиради. Сабри, қаноатига ҳавасингиз келади.

— Худоба шукур, тирикчи- лик кўп қатори — бировдан сал камроқ, бировдан сал ор- тикроқ, дегандай... Темирчи- лик шундай ҳунарки, бойиб ҳам кетмайсан, лекин кам- бағал ҳам бўлиб қолмайсан. Агар одам ишласа, томиб ту- ради. Қаноатли қўлга стади шуям. Яна бир гапни айтиб қўяйки, устачилик покиза- ликни яхши кўради. Қалбаки иш қилиш, бировни алдаш, фирибни бу касб хушламай- ди. Тўғри ишлаган одамға кун йўқ деган гапни; агар билсан- гиз, фирибгар одамлар тўқиб чиқарган.

Устаға буюртмалар жуда кўп. Ҳадемай баҳор эшикдан мўралайди.

...Қиш чилласи ўтиб бор- моқда. Деҳқон, богбоннинг даладаги минг битта иши, юмуши учун асбоб-ускуна ке- рак. Уста Асад бобонинг ҳов- лисидан жой олган устахона- да эса иш гоҳо туннинг алла- маҳалиғача тўхтамайди.

Маҳмуд АБУЛҒАЙЗ

Х. Саидов сурати

СИЗНИ СОҒИНГАНМАН

Ҳа, мана 19 йилдан бери отамни излай- ман. Тўғриси, у мени, мен уни ҳечам кўрмаганмиз. Онамнинг таъкидлашича, мен ҳали 2-5 яшарлигимда ундан хат ке- либ турган... Эсимда бир кунни богчадан келганимда онам "Қизим Оксана, қарагин, даданг бизни 8-март — хотин-қизлар бай- рами билан табриклаб оқритка юбориб- ди", — деди. Мен хурсандлигимдан ўйинга тушдим. Шундан кейин отадан на хат на хабар келди. Ҳар сафар мен отам қаерда, — деб онамдан сўрасам у "коман- дировкада, жуда олисда" деб жавоб бе- рарди.

Мен отамни излаб Россия терригориясида хат ёзмаган газетам қолмади.

Хурматли "Оила ва жамият" рўзномаси коллективи ва унинг азиз ўқувчилари, бал- ки мен отам Мирян Александр Федоро- вични Сизларнинг ердмингизда серкуеш диерингиз — Ўзбекистондан топарман!

Агар бирор ердан дарағи қичиб қолса унинг адресини менга юборинглар. Мен эса ўз адресимни сизларға қолдираман.

"Отажон агар бу рўзномани ўқисангиз, кизингиз Оксанани эсга олинг! Онам ва қўшнилариинг сўзларига қараганда мен сизнинг суратингизға жудаям ўхшарканман. Ҳозир мен 19 ешға тўлдим. 11 мартда 20 га кираман. Турмушға чиққанман. Небарангиз 2 ешға қадам қўйди. Унинг исми Алена. Отажон менга хат ёзинг! Мен сизни жуда соғинганман, севаман. Сиз билан учрашишни орзу қиламан. Агар оилангиз бўлса, улар билан танишганимдан хурсанд бўлардим.

ОКСАНА, Симферопол шаҳри, Хатни Муҳаммад СОБИР таржима қилди

Ортиқали Тиловердиевнинг номини республикамизнинг газета-журналларида тез-тез учратиш ҳамда у кишининг овозларини Ўзбекистон Радиоси эшитиришлари орқали деярли ҳар кун тинглаш биз учун одатий ҳол. Лекин, бу моҳир журналистнинг ҳаётидаги бошқа жиҳатлари, инсон умрининг ажралмас қисми бўлмиш оиласи ҳақида хабар-дормизми?

Инсониятни камолга етказувчи, умрига мазмун бахшида этувчи жамият ҳаётига ҳамбарчас боғловчи олтин занжир - бу оила. Ўз уйидан кўнгли тўлиб, бахтиёр, куш кайфиятда кўчага чиққан

одам кунни хурсандчилик билан ўтказади. Зиммасидаги вазифани, кундалик ишларни хотиржам, тетик руҳ билан уддалайди. Ортиқали ака ҳам ана шундай бахтли оила соҳибларидан. Умр йўлдоши Венера опа билан 35-йилдан буён тинч-тотув яшаб, бир-бирининг қувончига ҳам,

йилдан зиёдроғини журналистликдек сермашаққат касбга бағишлади. У киши қишлоқ хўжалиги олийгоҳини битирган бўлсаларда, бу соҳада ишламади. Лекин, институтда олган билимлари иш фаолияти давомида жуда асқотди. Ҳар бир сўзнинг тўғри талаффузидан тортиб, тўғри ёзилиши ўқилишига

китоблар ўз ўқувчиларини толган.

Ортиқали ака содда, самимий инсон. У киши камтарлиги туфайли каттага ҳам, кичикка ҳам бирдай муомала қилади. Республиканинг қай бурчагига борманг, унинг дўстларини, биродарларини, асарлари қаҳрамонларини учратасиз. Ортиқали ака уларнинг ҳар би-

КАМТАРГА КАМОЛ

ташвишига ҳам шерик бўлиб келмоқда. Венера опа узоқ йиллар болалар боғчасида тарбиячи бўлиб ишлади. Ҳозир меҳнат нафақасида. Оқ ювиб, оқ тараган беш нафар фарзандлари донмо уларнинг иссиқ-совуғидан бохабар. Бир-биридан ширин неваралар бува ва

табаррук олтимиш ёшини қаршилаётган заҳматкаш қалам соҳиби Ортиқали Тиловердиев умрининг 40

назардан қолдирмайдиган бу агроном-журналист неча ўнлаб шоғирдлар тайёрлади. Уларга ўз билим ва тажрибаларини аямай ўргатди. Шу ўринда қайд этиб ўтиш керакки, Ортиқали ака ўзи бошчилик қилаётган "Иқтисодиёт ва қишлоқ ҳаёти" эшитиришлари бўлимида доимо талабчанлик билан иш тутади.

Ортиқали Тиловердиевнинг қаламига мансуб ўнлаб публицистик

ри қалбида улкан меҳр уйғота олган инсон. Улар донмо таҳририятга хат йўллашади, телефон қилишади, ҳаммаша устоз билан узвий алоқада бўлишади.

Биз ўзининг қўтлуғ олтимиш ёшини қаршилаётган қалам соҳибига ижодий парвозлар тилаб қоламиз. У кишига бахт ва саодат ҳаммаша ёр бўлсин!

Бир гуруҳ шоғирдлари

ОҒИЗ ЁПИШ ВА ОЧИШ ДУОЛАРИ

Найвайту ан асувама шаҳри рамазона минал ҳажри илал мағриби, ҳолисан лиллаҳи таъала Аллоҳу акбар.

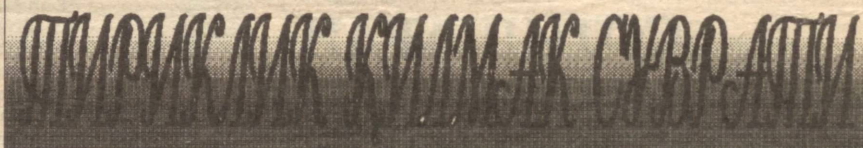
Маъноси: Аллоҳ таоло учун ихлосим бирла Рамазон ойининг рўзасини тутмакликини субҳдан офтоб ботгунча ният қилдим.

Аллоҳумма лака сумту ва бика аманту ва алайка таваккалту ва ала ризқиқа афтарту фағфирли Фағфору маққоддамту ва ма аххарту.

Маъноси: Эй, бор Худое, ушбу рўзамни фақат сенинг учун тутдим ва сенга иймон келтурдим ва сенга таваккал қилдим ва сенинг берган ризқинг бирла ифтор қилдим. Эй, гуноҳларни афв қилғувчи Аллоҳ бас, энди мани аввалги гуноҳларимни ва охириги гуноҳларимни мағфират қилгил ва ёрлақогил.

РАМАЗОН ТАҚВИМИ

Февраль Март	1995 милодий Рамазон	оғиз ёпиш вақти	оғиз очиш вақти
1	Чоршанба	5-55	17-43
2	Пайшанба	5-55	17-44
3	Жума	5-54	17-46
4	Шанба	5-53	17-47
5	Якшанба	5-52	17-48
6	Душанба	5-51	17-49
7	Сешанба	5-50	17-51
8	Чоршанба	5-49	17-52
9	Пайшанба	5-48	17-53
10	Жума	5-47	17-54
11	Шанба	5-46	17-56
12	Якшанба	5-45	17-57
13	Душанба	5-44	17-58
14	Сешанба	5-42	17-59
15	Чоршанба	5-41	18-01
16	Пайшанба	5-40	18-02
17	Жума	5-39	18-03
18	Шанба	5-38	18-04
19	Якшанба	5-36	18-06
20	Душанба	5-35	18-07
21	Сешанба	5-34	18-08
22	Чоршанба	5-32	18-09
23	Пайшанба	5-31	18-10
24	Жума	5-30	18-12
25	Шанба	5-28	18-13
26	Якшанба	5-27	18-14
27	Душанба	5-25	18-15
28	Сешанба	5-24	18-16
1	Чоршанба	5-22	18-18
2	Пайшанба	5-21	18-19

учун ўртача тириклик хайрлидирки, бу маълум ўлчовда эт, сув тухум каби маводди-хайфонийалар ва ўланлар ила ризқланмақдир. Ёлғиз гўшт ёки ўлан илагина тириклик қилув сихат учун зарарлидир. Шунинг учун эт ила ўланларни бирга емак керак. Овқатланиш аниқ соатларда бўлиб, икки овқатланишнинг ораси

турли касалликларга гирифтор қилур. Одам ейдиган овқатнинг миқдори унинг ишлашига, шугулланишига кўра, бўлиши керак. Кўпроқ ишласа, кўпроқ ейиш керак. Хотинларнинг тан ила, ҳам ақл ила шугулланувлари эрлардан озорқидир. Шунинг учун енгилроқ овқатлар ила қаноат этмоғи лозим бўлади. Еб битирар-битирмас шугулланувдан, ишга тутинувдан сақланиш керак. Агар газета ўқув каби бир енгил иш ила шугулланилса зарари бўлмас.

***

Тухумни сақлаш учун юз эллик дирҳам сўндирилмаган оҳакнинг устига аста-секин беш литр (юз эллик дирҳам қадоқнинг чораги чамасидаги бир ўлчов) сув қуйиб сўндирилади. Бу сув 30 соат тургандан сўнг тухумларнинг устига қуйиб қўйилади. Бу тухумлар узоқ замон бузилмас. Оҳаки сув тухум пўстларини юмшатганидан тухумларни бу сувдан олган вақтда жуда эҳтиётлик ила аста олиш керак. Тухумларнинг бузилмаганини билиш учун, нурга ёруғка тутиб қараладур. Тухумлар қанча ёруғ, ялтироқ бўлса шу қадар янги, қанча хира бўлса шу қадар эски бўлади. Тухумларнинг янги ёки эскилигини шундай усул билан билса бўлади: агар тухум янги бўлса, энг тубига тушиб кетмайдур, агар уч кунлик бўлса, сувнинг ўртасида сузиб юради. Демак, тухум қанча эски бўлса, шунча сувнинг юзига чиқади.

Алий НАЗИМОНИНГ
"Қизлар тарбияси" китобидан

ШИРИН СЎЗ ОҒРИҚНИ ЕНГАДИ

Тахририятимизга келаётган мактублар орасида соғлом авлод тарбияси учун қуёниб езилганлари кўпчиликти ташкил этади. Уларнинг орасида беморни уйда даволаш, уй ҳароратини тиббий меъерда сақлаш, укол қилиш каби саволлар билан муурожаат қиладиган муштарийларимиз ҳам бор. Масалан, ургутлик Ш. Аминова уйда даволаш, аниқроғи врач езиб берган дорилар бўйича уйда укол қилиш мумкинми ва укол қилганда қандай қилса оғритмаслигини сўраганлар. Шу каби саволларга аниқлик киритиш мақсадида Тошкентдаги 16-касалхона шифокорларидан бири Дилбархон Юнусова билан мулоқотда бўлдик. Уни танлаганимиз бежиз эмас, чунки бу ҳамшира беморларнинг «қўли енгил экан, барака топсин» деган дуоларини жўп оларкан. Бу фикрни ушбу бўлим врачлари ҳам тасдиқлашди.

— Аввало, тиббиёт қонунлари бўйича уйда укол қилиш мумкин эмас, — деб сўзини бошлади Дилбархон. — Чунки, бунинг учун махсус хоналар тайерланиши керак бўлади. Укол қилишдан олдин шприц яхшилаб қайнатилиши керак. Дорилар шприцга олинаётганда дори идишининг копоқини спирт билан артиш лозим. Этил спиртининг 70 фоизли эритмаси билан укол қилинадиган жой яхшилаб артилади. Нинага қўл теккизиш мумкин эмас.

— Бир марта ишлатиладиган шприцларни яхши дейишади. Сабаби нимада?

— Энг асосий устунлиги — танага инфекция тушишининг олди олинади. Қолаверса нинаси ўткир бўлади. Қайнатиладиган кўп маротабалик шприцларнинг ниналари ўтмаслашиб қолади. Ўтмас нина эса оғритади.

— Оғритмасдан укол қилишнинг яна қандай сирлари бор?

— Энди, баданга тиканак санчилса ҳам оғрийди. Уколдан олдин ҳамшира беморини оғритмасдан укол қилишига ишонтариши керак, яъни беморни руҳан тайерлаш керак. Нинани суққач эса дорини шошиладиган жўнатиш

лозим бўлади.

— Қайси мамлакатнинг бир марталик шприцлари сифатли?

— Япон шприцларининг сифати яхши, шунингдек ўзимизда ишлаб чиқариладиган шприцлар ҳам япон махсулотидан қолишмайди.

— Охирги савол. Нега ҳамшира дейишади?

— Ҳамшира дегани форсчадан олинган, деб эшитганман. У суддош,

аниқроғи эмишган маъносини берар экан. Энди бу сўз асосан урушлардан қолган бўлса керак. Чунки, ҳамширалар кўпчилик эркак ярадорлар орасида юришган. Уларга нисбатан ўз синглиси, онасидек, яъни эмишганидек қарашга ҳаракат қилишган.

Н. НАМОЗОВА суҳбатлашди

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Яккасарой тумани ИИБ катта участка вакили милиция майори

КЕЛДИЕВ

Анваржон КИРГИЗОВИЧ!

Сизни 10-

февраль—

туғилган

қунигиз билан

юракдан

қутлаймиз.

Сизга узундан

узоқ умр, бахт-бекамлик тилаймиз. Ҳаётингиз ҳамиша порлоқ, хонадонингиз шодликка тўлсин. Қирчиллажа қирқ беш ёшингизнинг шижоати бир умр сизни тарқ этмасин.

Қамоли эҳтиром ила: укангиз МУРОДЖОН, келинингиз МУКАРРАМХОН, ТУРМУШ ЎРТОҒИНГИЗ, ЖИЯНЛАРИНГИЗ ва ФАРЗАНДЛАРИНГИЗ.

Азиз АБРОЛЖОН!

Биз сени 30

ёшинг билан

чин қалбдан

муборакбод

э т а м и з.

Ҳ а м и ш а

ризқинг бу

тун, танинг соғ, эртанг ёруғ

бўлсин. Бахт-омад мудом сенга

йўлдош бўлсин. Дилингдаги

орзу-ўйларинг рўёбга чиқишини

ва фарзандларинг қамолини

яратгандан тилаб,

СУЛАЙМОНОВЛАР оиласи.

“Хонобод” қишлоғи

Оила

26 Ёшда

Самарқандлик, келишган нозиқкина, юмшоқ табиатли турмушга чиқмаган, одобли ўқитувчи қиз. Зиёли оилада тарбияланган. Рўзгор ишлари, болаларни тарбиялашни жуда севади. 30-40 ёшгача бўлган (Самарқанддан бўлса яхши)

меҳр-окибатли, кадрдон ҳамроҳ, бир умрлик йўлдош излайди “Оила-393”.

70 Ёшда

Тошкент шаҳрида катта бог ховлида бир ўзи яшайди. Моддий тўқис, соғлиги, феъл-атвори яхши. Фақат кексаликда бир вафодор ҳамроҳга муҳтож. 50-65 ёш атрофида бўлган бир мўмин муслимани ўзига жуфти ҳалолликка излайди. “Оила-394” Мактубларингизни кутади.

Изоҳ:

Табрик ва хусусий эълонларнинг бир белгиси 10 тийин, расм (6х9 хужма) 15 сўм ва “Оила” — танишув эълонининг баҳоси 15 сўм миқдорида белгиланди. Эълонлар бир ой муҳлатда берилди. Ўн кунгача бўлган эълон баҳоси икки баравар қимматлаштирилади.

Дераза

ХОРИЖИЙ ШАХСЛАР
УЧУН МАХСУС ТАРТИБ

Қозоғистон пойтахти Алматига келиб кетувчи хорижий шахслар учун махсус тартиб жорий этилди. Бундан буён Алматига бир кундан ортиқ муддат билан хизмат сафари, тижорат, дам олиш ва даволаниш учун келган шахслар рўйхатдан ўтиши ва солиқ тўлаши шарт. Пойтахт меҳмонларидан олинадиган солиқ Республикадаги энг кам ойлик миқдорига нисбатан беш фоизни ташкил этади. Бу эса ҳозир 200 тангага тенгдир. Аэропорт ҳамда шохбеклардаги қўлида чиптаси бўлган йўловчиларгина рўйхатдан озод этилади.

ЗИЛЗИЛА ҲАҚИДА ТАХМИН

Хитой пойтахти Пекин шаҳрида умумхитой сейсмологлар мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисида жорий йил давомида хитой ғарбида ряхтер ўлчови бўйича 7 балл куч билан вайронагарчиликлар келтирувчи зилзила бўлиши ҳақида тахминлар айtilди.

ТИРИК ВАЛЮТА

Қозоғистон Республикасининг деярли барча овулларида чўпонлар бир жуфт кирза этикка ёки ёмғирдан сақловчи плашга бир бош қўйни алмаштиришмоқда. Бугунги кунда қоғоз пул етиб бормаётган бу овулларда отардаги қўйлар тирик валюта воситасини ўтаяпти.

ОВ УЧУН МИНГ ДОЛЛАР

Эрон пойтахти Техрон яқинидаги Караж шаҳрида дайди итларни тутиш эълон қилинди. Бу овда иштирок этишга розилик билдирган киши минг АҚШ долларидан кўпроқ пул олиши мумкин экан. Кейинги пайтларда бу итларнинг жароҳатидан иккита мактаб ёшидаги қиз ҳаётдан кўз юмди ва бир неча киши жабрланди.

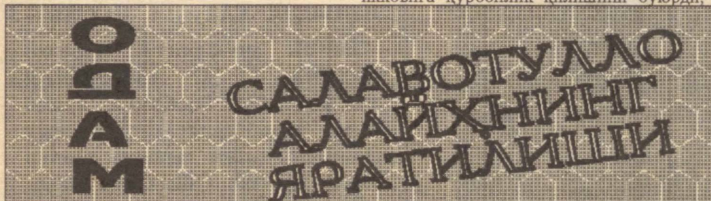
ЎЙИН МАЙДОНИДАГИ
ЎЛИМ

Ўтган шанба куни Бразилиялик футболчи Кальмито Августо, Бельгиянинг “Боом” клуби жамоа составида “Гил” командасига қарши ўйинга тушган эди. У иккинчи таймнинг ўнинчи дақиқасида юрак ҳужудидан ўйин майдонида оламдан ўтди. Жамоалар ўртасидаги ўйин эса 3:0 ҳисобида “Гил” командаси фойдасига ҳал бўлди.

ЎЗА ВА ХОРИЖИЙ МАТЕБУТ
ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЕРЛАНДИ

«Оила ва жамият» 4 (176)

Улуғ шоир ва мутафаккир Амир Низомиддин Алишер Навоий ўз даврининг йирик тарихшуноси ҳам бўлган. Унинг "Тарихи анбиё ва ҳукамо" асари гапимиз исботидир. Навоий бу китобни ёзиш учун ўтмиш тарихчиларининг анчагина китобларини мутолаа қилган. Тарихчиликда ўзига хос талқинга эга. Буни сиз қуйида берилаётган парчадан ҳам билиб олишингиз мумкин.

Одам — биринчи яратилган инсон, яъни инсоният отасидир, ва унинг лақаби Сафиюллоҳдир. Оллоҳнинг иродаси билан унинг яратилиши лозим топилганда ҳозир Макканинг ўрни бўлган ердан танасини лойдан ясаш учун туپроқ келтириш ҳақида Жабраилга буйруқ қилинди. Жабраил бу ишни бажаришга киришган, ер тилга кириб, мендан туپроқ олма, бу махлукдан номуносиб ишлар вужудга келади ва шу сабабдан мен яратувчи тангрининг афсус ва pushаймонликларига сабаб бўлиб, дашном эшитаман, деди. Жабраил қайтиб ернинг сўзини худого арз қилгандан кейин, Мекоилга ҳукм бўлди. У ҳам ердан шу гапни эшитиб орқага қайтди. Исрофилга ҳукм бўлди. У ҳам аввалги икки фариштадек жавоб билан қайтган, Азроилга буйруқ қилинди. Ер Азроилга ҳам рад жавоб бергандан кейин, Азроил: Яратувчи Оллоҳнинг буйруғи сенинг сўзларингдан юқорикордир, деди. Бир ховуч туپроқни ер юзидан олиб, яратувчи тангрининг буйруғи билан жаннатга олиб кирди ва туپроққа Мухаммад Салоолху алайҳи васалламнинг худк-атворини муҳаддас сув билан қориштириб барча малойикларга эълон қилдики, бутун олам ва одамнинг яратилишидан мақсад мана шу ва у охир замоннинг пайгамбари бўлажақдир, деб. Ундан кейин Одам алайҳис-саломнинг туپроғига қирқ кун раҳмат эмгири егдириб, ўз қўлининг қудрати билан хамир (лой) қилдики: "ҳамарта тинатга одам бийадай арабина сабоҳан" (Одам лойини икки қўлим билан қирқ кун кордим) Қуръони карим оятда шундан хабар берилган. Одамга кийим кийгиздилар, яратувчи тангри унга исмларни ўргатди ва барча одамларнинг номлари илмидир. Малоиклар Одамнинг илмини эътироф этдилар ва тангрининг ҳукми билан унга сажда қилдилар. "Фасажадал малоика кулиҳун ажмаунал — иблис" (Қуръони карим). (Фақат жиндин яратилган иблис сажда қилмади. Иблисдан бошқа ҳамма фаришталар сажда қилдилар). Иблис кўп тоат қилганлиги туфайли малоика мартабасига эришган эди. Тангрининг амрига бўйсунмаганлиги учун унинг бўйнига абадий лаънат ҳалқаси осилди. Яъни худонинг қарғишига йўлиқди. "Ва инна алайкалагти илал явмиддин" (сенга то киёмат кунига қадар менинг лаънатим бўлсин) (Қуръони карим). Одамга "беҳишда яшагин" деган ҳукм бўлди: "Усқун ва завжука алжанната" (сен хотининг билан бирга жаннатда тур) (Қуръони карим). Моно Ҳаво Одам Атонинг бикинидан яратилди. Баъзи ривоятларда "Моно Ҳаво ер юзиде яратилган эди", дейилади. Одам Атога бутдой емаслик амр этилган эди. Баъзилар узум, баъзилар анжир, (баъзилар олма-ношир) ейиш таъқиқлангани, дейдилар. Иблис Одам сабабли абадий лаънатга йўлиққанилиги учун, Одамнинг душманига айланди. У илон суратида жаннатга кириб, Одамни бутдой ейишга даъват этди. Қл-

лоҳнинг истаги ер юзини Одам авлоди билан тўлдириш эди. Одам ва Ҳавони жаннатдан чиқардилар. Ҳиндистон мамлакатига бир-биридан узоқда тушдилар. Одам Маккага келиб Арафот тоғида Ҳавога йўлиқди. Шунинг учун тоққа Арафот номи берилди. Ундан кейин Одам Каъба уйини қурди. Кейин Ҳиндистонга қараб кетдилар. Жабраил кўш келтириб, Одамга кўш ҳайдаш, экин экиш қоидадини ўргатди. Ҳаво ҳар қачон одамдан ҳомила бўлса икки фарзанд — бир ўғил ва бир қиз туғар эди. Орада фарқ бўлсин учун ўғилга аввал тугилган кизни, аввал тугилган ўғилга кейин тугилган кизни берар эдилар. Қобил билан тугилган кизни Иқлимо деб атадилар ва Ҳобилга бермоқчи бўлдилар. Гузаллиги туфайли Қобил Иқлимога мойил эди, шунинг учун Ҳобилга берилишини истамади. Одам икковига қурбонлик қилишини буюрди,

кайсининг қурбони қабул бўлса Иқлимони унга бермоқчи бўлди. Ҳобилнинг қурбони қабул бўлди ва Одам Иқлимони унга берди. Шу хусумат билан Қобил гоёт гузал ва баркамол бўлган қариндоши Ҳобилни ўлдирди. Одам Ҳобилни ҳаддан ташқари севар эди. Шунинг учун айрилиқ доғига билан урушиб, бири иккинчисини ўлдирди. Ўлдирган қарга ерни тумшуги билан қазиб ўлган шеригини туپроққа қумди. Қобил ҳам буни ўрганди ва гур қазиб Ҳобилни заминга дафн этди. Борий таоло Қобил тилидан: "аъжарту ан акуну мисли ҳозал гуруби" (Бу қаргадек бўлишни истамайман) (Қуръони карим) — оятини ато қилди. Қурбон қилиш қоидаи бундай эди: қўйни ўлдириб тоғ устида кўяр эдилар. Осмондан ўт тушиб, қайсини қуйдирса шу қабул бўлганлик нишонаси эди. Қобилнинг қурбонлиги қўймаган, шайтон унга, олов сендан ранжиган, шунинг учун сенинг қурбонингни қуйдирмади. Ўтга сажда қилсанг, сендан хурсанд бўлади, деб фариб берди. Қобил ҳам оловга сажда қилди ва шундан оташпарастлик асми пайдо бўлди. Одам Ҳобил фироқида кўп тоқатсиз бўлди. Яратувчи тангри Одамга Шийс алайҳис саломни берди. Шийсга муҳаббатни туфайли Одам Ҳобил гамини бироз унутди. Иқлимони Шийсга бериб, ўз ўрнига ўринбосар қилди. Сўнг омонат жонини Азроилга топширди. Умрини баъзилар минг йил ва баъзилар тўққиз юз ўттиз йил деганлар. Ҳаво Одамдан сўнг, баъзиларнинг сўзига кўра, уч кундан ва баъзиларга кўра эса, етти кундан кейин вафот этди. Уларнинг дафт этилиши ҳақида ҳам ҳар хил хикоятлар бор.

Миллат ва диннинг шарафи-Мавлоно Али Яздий (унинг сирини муқаддас қилинсин) "Зафарнома" китобининг кириш қисмида Одамни Шийс ювиб, жаноза ўқиб, Ҳиндистонда дафн қилинганлигини ёзган. Ҳаво ҳам Одам енида қўмилган. Аммо Нух замонда юз берган тўфонда, Нух уларнинг қутлуд жасадларини кемада муқаддас (Куддус)да дафн қилди. Одамнинг Ҳобил ҳақида айтган мотамномаси-марсияси бор.

РУБОУИ:
Одамники, ҳақ лутф ила мавжуд этти,
Мажмуъ мулк хайлига масжуд этти,
Охир танидин руҳни мақсуд этти,
Ул навъки, нобуд эди, нобуд этти.

МАЗМУНИ:
Одамни худо лутф билан яратти
Барча яратганларидан юксакроқ мартаба берди.

Охир танидин руҳини айриди
Аввал йўқ эди, яна йўқ этди.

"Тарихи анбиё ва ҳукамо" китобидан

АЛИШЕР НАВОЙИ НАЗМ ИЛА БАЁН ЭТГАН ҲАДИСЛАР

ҲАДИСИ ШАРИФ:

Қаноат туганмас бойлиқдур.

НАВОЙИ:

Хирсдин кечгил ул ғинодурким,

Хадду ғоят эмас анга пайдо.

Тут қаноатки, ул эрур моле

Ки, ниҳоят эмас анга пайдо.

ҲАДИСИ ШАРИФ:

Бошқалардаги камчиликни

қўриб, ўзини тузатган одам саодатлидур.

НАВОЙИ:

Элга не келса айламас парво,

Улки кўнглини қилди ғафлат

банд.

Кимки панд олди элга

тушгандин,

Они билким, эрур саодатманд.

ҲАДИСИ ШАРИФ:

Эшитган ҳар қанақанги гапларни

қолдирмай одамларга етказадиган

одам гуноҳкордир.

НАВОЙИ:

Бу езуқ бас кишигаким, элдин

Ҳар на сўзким эшитти фош этти.

Тоғ эшитганни дер, гуноҳидин

Гўё тенгери они тош этти.

ҲАДИСИ ШАРИФ:

Яхши сўз ҳам садақадур.

НАВОЙИ:

Яхши сўз бирла ҳожат аҳлини сўр,

Бермасанг яхши тўғмадин

нафақа.

Не учунким Расул қавли билан:

Яхши сўз бордур ўйлаким садақа.

"Арбаъин"дан олинди.

РУБОУЙЛАР

Дедим зақанинг тутуб

саҳоғингни ўпай,

Кўз қошинга суртубон

қабоғингни ўпай,

Гулдек юзунг ислабон

дудоғингни ўпай,

Йўқ, йўқ, йўқ, агар десанг

аёғингни ўпай.

***

Лаълингни қилиб нуктасаро, эй

қарокўз,

Ишқ аҳли ҳаётига яро, эй

қарокўз.

Чекма яна сурма кўз аро, эй

қарокўз,

Эл қониға қилма кўз қаро, эй

қарокўз.

ТУЮҚ

Ё раб, ул шахду шакар

е лабдурур.

Ё магар шахду шакар елабдурур.

Жонима пайваста новак отқали

Ғамза ўқин қошиға елабдурур.

ҒАЗАЛ

Истаганлар, бизни саҳроий балода истангиз,
Водийи ҳижрон ила дашти фанода истангиз.

Вомик, Фарҳоду Мажнундеклар ул водий аро
Бўлсалар пайдо, мени ҳам ул арода истангиз.

Юз аларнинг ишқича дарду, балоу ғуссаға
Толиб эл бошиға келган мажжорада истангиз.

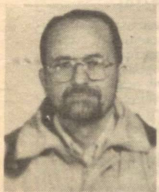
Эйки, истарсиз саводул ваҳж фиддорайдин,
Бохабар бўлмақ мени юзи қарода истангиз.

Кўнглим ул зулф ичраду, зинҳор ишқим шарҳини
Истамасанг мен телбада, ул мубталода истангиз.

Нукта янглиғким, вафо узра қилур котиб рақам,
Ишқ ўтининг доғини аҳли вафода истангиз.

Оғзи шавқидин Навоий итти, они истар эл
Ё Адам даштида, ё мулки фанода истангиз.

Саҳифани Н. НАМОЗОВА тайёрлади

ТАҲРИРИЯТДА:

Олимнинг давлат раёнаси учун изланишга тинчлик керак. Ушбу қаҳрамонимиз ҳаёти фикримизни исботлайди. Чунки, у ўз юртининг биринчи антропологи бўлиб, ўз илми билан

давлатини дунёга танитиш мақсадида Америкага ўқишга кетганди. Бироқ Афғонистондаги нотинчликлар уни ўз юртига қайтишига тўсиқ бўлди. Олимга уруш керак эмас, илм керак! Агар тинчлик бўлганда у Американинг эмас, ўз юртининг раёнаси учун хизмат қилаётган б-арди.

Газетамизнинг бугунги меҳмони Америкалик олим Муҳаммаднор Шахроний. У Афғонистоннинг Бадахшон билан Файзобод вилояти ўртасида жойлашган Хош водийсидаги Шахрон қишлоғида туғилган. Шахронда мактабнинг 6-синфини тугатаётганда муаллим бўлиш орзуси туғилди. Мактабнинг энг яхши ўқувчиси сифатида Файзобод вилоят марказида 2 конкурсдан ҳам ўтган 30 голиб болакай билан Кобулга боради. У ердаги Ибн Сино мактабда ўқишни давом эттиради. Муаллимлик орзуси 10-синфда уни Кобул дорилмуаллимини етаклайди. Ўша пайтда унинг бўласи Кобул университетида тахсил оларди. Унга нисбатан ҳаваси ортади, қолаверса, тинимсиз ўқишлар уни илм оламини айирмай қўяди. 12-синфдан сўнг 600—700 талабанинг орасидан конкурсда голиб бўлиб, Кобул университетининг таълим ва тарбия факултетига ўқишга қабул

маблаг ажратилган, Помирга бориб Афғонистон қирғизлари билан 1,5 йил бирга яшаб илмий иш ёзади. Қайтган докторлик ишини ёклаб, китоб тайёрлайди. Энди уйига қайтиш учун бироз маблаг йиғиш илмида Неввада университетида ишга кирилади. Шу йили Эрон университети билан 3 йиллик шартнома тузади. Лекин бир йил кейин, яъни китоби чиққач боришини айтади. Бироқ бир йил ўтар-ўтмас Эронда инқилоб бўлади. Лос-Анжелес университетида бориб 10 йил ўқитувчилик қилади. «Афғонистонда инқилоблар ва кўзгоҳлар» номли яна бир китоби бо-

тадқиқ этишди. Яқка шахсга қаратилган Совет сиёсатининг барча жабҳалари оила бирлиги орқали амалга оширилган. Шунинг учун тадқиқотим ҳам оилалар орқали бўлади. Тошкент шаҳри, Қашқадарё, Андижон ва Фарғона вилоятидаги 20 дан ортиқ оилалар билан мулоқотда бўлдим. Ҳар оиланинг 3 азёси билан гаплашиб 100 соатдан кўпроқ суҳбатни кассетага езиб олдим.

— Нодир кўлёмалар бўлимларини ҳам ўргандим, дедингиз...

— Шундай, яъни унда адабиётлар билан танишиб, Шўро даврига чиққан насллар «Самарқанд», «Салом Турки-

сўрамоқчийдим. Юқорида оилага яхши тушунтириш бердингиз. Америкаликларнинг маънавий олами ҳақидаги мулоҳазаларингиз?

— Биласизми, Америкада 60-йилларнинг оталари фарзандларини иқтисодий, илмий жиҳатдан тарбиялашди-ю, диний тарбияга эътибор беришмади. Диний тарбия сусайса натижаси маълум... Ўша оталар ҳозир черковга қайтишди. 20—30 ёшли авлод энди ҳайрон. Муаммолар бор, албатта. Шунинг учун охири Президентлар номзодлик дастурларининг асосий масаласи оила муаммоси эканлиги ҳам бежиз эмас. Дейлик. Жорж Буш эътиборини

ИЛМНИНГ ХОСИЯТИ

Форсийда ўқиб инглизчада қирғизлар ҳақида китоб ёзган хорижлик ўзбек

силади. Охири иш жойи Индиана университети.

— Нима учун Индиана Университетида ўтдингиз ёки Америкада ишлаш тартиби шунақам?

— Ўтишимнинг икки сабаби бор эди. Аввало илмгоҳда Ўрта Осиё бўйича тадқиқотлар бўлими бўлса, иккинчи сабаб кўпроқ тўлаймиз, дейишди...

— Лос-Анжелесда ойига қанча олардингиз?

— 15 минг доллар.

— Шу кунги илмий унвонингиз ва эгаллаб турган мансабингиз?

— Индиана университети Антропология ҳамда Марказий Евроо

сиёс

тадқиқотлари бўлимининг антропология ва Ўрта

Осиё тадқиқотлари бўйича профессо

ри. Шунингдек, Индиана универ

ситетидаги Ўрта

Шарқ тадқиқотлари

программасига ҳам директорман.

— Дарвоқе, суҳбатимиз

Ўзбекистонга келишингиз

ҳақида бораётган эди.

— Шу ерда ҳаётимдаги бир ўзгариш ҳақида айтмасам бўлмас. 1991 йили СССР парчалади.

Кўнғилда бобо юртни кўриш илмий уйғонди. 1992 йил езида Ўзбекистонга илк бора 6 ҳафта муддатга келиб, Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Андижон вилоятларида бўлдим.

— Америкада фуқароликни қабул қилмасдан, яъни паспортсиз ҳам яшаш мумкин дейишди...

— 1967 йилдан 1991 йилгача Америка паспортсиз яшаганман. У ерда фуқаролик фақат сайловда овоз беришингиз учунгина керак бўлади.

— Илмий ишингиз қандай номланади ва унинг мақсади нима?

— Сарлавҳаси «Совет тузумидан кейинги Ўзбекистонда оилавий ва ижтимоий ҳаёт: «Илмий атеизм» маданиятида мусулмон анъаналарининг тадрижий таракқиети (динамикаси)». Бу антропологик изланишдан асосий мақсад иккита: ўзбек жамиятининг энг муҳим билимларидан ҳисобланган оиланинг қурилиши (шаклланиши) ҳамда динамикасига оид системали ва мукаммал статик маълумот тўплаш ва шунингдек, Совет давридаги Ўрта Осиё мусулмонларидини, маданий анъаналари ҳамда «илмий атеизм» ўртасидаги кескинлик оқибатларини

стонгазеталари ва «Ойна» журнали орқали Туркистон аҳволотини ўргандим.

— Мана ярим йилдан буён Ўзбекистондасиз. Бир муаммони ўрганган ҳолис киши — олим сифатида мулоҳазаларингиз, тилакларингиз...

— Ҳарб илмида, умуман ҳаётида «Оила» деган сўз икки хил аталади.

Family (оила) — бу биологик томондан бирлашиш ва насл қолдириш. 2. Nous ehold (оила) — бу икки вазифани ўз ичига олади, яъни унга оиланинг иқтисодий жиҳатлари — мол-мулк таъминоти ва оила аъзоларини миллий, диний, иқтисодий жиҳатдан тарбиялаш вазифаси қиради.

Атеизм ана шу иккинчи тарбияга зарба берди. Ўзликни йўқотишга ҳаракат қилди. Энди энг муҳими шарқона тарбияни қайта тиклаш керак ва бу тарбияга мактаб тарбиясини мослаш керак. Социализм пайтида атеистлар оилани мактабга мослашга ҳаракат қилишган.

Бунда шарқ оиласи билан мактаб ўртасидаги ҳамжиҳатлик узилган.

Оилада бир гап айтилса, мактабда бошқа гап.

Натижа миллийлик, ўзбекчилик, капутур етган. Энди талрих бошқатдан езилиб, мактабдаги илм тарбия шундай бўлсаки, оила мактаб тарбияси билан ҳаммоҳанг, мактаб эса оилавий тарбияни қўллаб, уни тўлдириб бурса. Тилагим ҳам шундай.

— Раҳмат домла, муштарилари миз кизиккан Америка ҳақида ҳам

оилавий масалаларга кўпроқ қаратди. Америкада черков давлатдан ажралган.

Бу дегани Клинтон черковдан ажралди, дегани эмас. Хоҳ раҳбар бўлсин, хоҳ оддий фуқаро у яқинба қуни ибодатхонага боради. Иқтисодий, сиёсий ишлардан холи бўлиб, фарзандларига тарбия беради, диний маънавиятини бойитади.

— Охири савол. Неча тили биласиз?

— Она тилим ўзбекча. Мактабда форс тилида ўқиганман. Тожиқча, пушту тилларини ҳам биламан. Киргиз лисонини мукаммалаштирдим. Турк тилида гаплашман, арабчада ўқишим яхши. Энди, барча китоб ва илмий асарларимни инглиз тилида ёзганман. Ҳозирча шу тилларни биламан, холос.

— Суҳбатингиз учун раҳмат, саломат бўлинг.

Ҳ. ОМОНХОН суҳбатлашди

қилинади. Худди шу пайтда Афғонистонга Америкадан ёрдам келади. Америкалик бир антрополог олим Кобул университетига ижтимоий фанлар билан бирга антропология ҳақида ҳам дарс беради. Уларни Муҳаммаднориз ҳам тинглаб юрганди. Шундай қилларнинг бирида Америкада ўқиш учун 5 ўрин ажратилади. Уч босқичли имтиҳондан 200 талабадан 20 нафари қолади. Кейингисидан 7 киши... Шунда 6 афгон, 6 нафар америкалик домларлар ҳузурида суҳбат бўлиб ўтади. Ундан нега Америкага бормоқчисиз, деб сўрашганда, у «антропология бўйича ўқиб, Афғонистоннинг биринчи антропологи бўлмоқчиман», деб жавоб қайтаради. Қисқаси, 1967 йилнинг 27 майида 4 афгон ва бир ўзбек АҚШнинг Гавайи университетига ўқишга жўнатилади. 3 йил ўқиб бакалавр дипломини олган, ўқишни давом эттириш илмида Сметлданги Вашингтон университети домларларига ассистентлик қилди. Ҳафтада 20 соат ўқиб, ишлади. 1970—72 йиллари Магистратурада ўқиб, якунида номзодлик ишини ёклаган, ҳақиқий антропологлар қаторига қўшилди. 1972 йили ўзи пул тўплаб ва тадқиқотчилар жамғармасидан тадқиқот учун 1,5 йилга

қилинади. Худди шу пайтда Афғонистонга Америкадан ёрдам келади. Америкалик бир антрополог олим Кобул университетига ижтимоий фанлар билан бирга антропология ҳақида ҳам дарс беради. Уларни Муҳаммаднориз ҳам тинглаб юрганди. Шундай қилларнинг бирида Америкада ўқиш учун 5 ўрин ажратилади. Уч босқичли имтиҳондан 200 талабадан 20 нафари қолади. Кейингисидан 7 киши... Шунда 6 афгон, 6 нафар америкалик домларлар ҳузурида суҳбат бўлиб ўтади. Ундан нега Америкага бормоқчисиз, деб сўрашганда, у «антропология бўйича ўқиб, Афғонистоннинг биринчи антропологи бўлмоқчиман», деб жавоб қайтаради. Қисқаси, 1967 йилнинг 27 майида 4 афгон ва бир ўзбек АҚШнинг Гавайи университетига ўқишга жўнатилади. 3 йил ўқиб бакалавр дипломини олган, ўқишни давом эттириш илмида Сметлданги Вашингтон университети домларларига ассистентлик қилди. Ҳафтада 20 соат ўқиб, ишлади. 1970—72 йиллари Магистратурада ўқиб, якунида номзодлик ишини ёклаган, ҳақиқий антропологлар қаторига қўшилди. 1972 йили ўзи пул тўплаб ва тадқиқотчилар жамғармасидан тадқиқот учун 1,5 йилга

қилинади. Худди шу пайтда Афғонистонга Америкадан ёрдам келади. Америкалик бир антрополог олим Кобул университетига ижтимоий фанлар билан бирга антропология ҳақида ҳам дарс беради. Уларни Муҳаммаднориз ҳам тинглаб юрганди. Шундай қилларнинг бирида Америкада ўқиш учун 5 ўрин ажратилади. Уч босқичли имтиҳондан 200 талабадан 20 нафари қолади. Кейингисидан 7 киши... Шунда 6 афгон, 6 нафар америкалик домларлар ҳузурида суҳбат бўлиб ўтади. Ундан нега Америкага бормоқчисиз, деб сўрашганда, у «антропология бўйича ўқиб, Афғонистоннинг биринчи антропологи бўлмоқчиман», деб жавоб қайтаради. Қисқаси, 1967 йилнинг 27 майида 4 афгон ва бир ўзбек АҚШнинг Гавайи университетига ўқишга жўнатилади. 3 йил ўқиб бакалавр дипломини олган, ўқишни давом эттириш илмида Сметлданги Вашингтон университети домларларига ассистентлик қилди. Ҳафтада 20 соат ўқиб, ишлади. 1970—72 йиллари Магистратурада ўқиб, якунида номзодлик ишини ёклаган, ҳақиқий антропологлар қаторига қўшилди. 1972 йили ўзи пул тўплаб ва тадқиқотчилар жамғармасидан тадқиқот учун 1,5 йилга

қилинади. Худди шу пайтда Афғонистонга Америкадан ёрдам келади. Америкалик бир антрополог олим Кобул университетига ижтимоий фанлар билан бирга антропология ҳақида ҳам дарс беради. Уларни Муҳаммаднориз ҳам тинглаб юрганди. Шундай қилларнинг бирида Америкада ўқиш учун 5 ўрин ажратилади. Уч босқичли имтиҳондан 200 талабадан 20 нафари қолади. Кейингисидан 7 киши... Шунда 6 афгон, 6 нафар америкалик домларлар ҳузурида суҳбат бўлиб ўтади. Ундан нега Америкага бормоқчисиз, деб сўрашганда, у «антропология бўйича ўқиб, Афғонистоннинг биринчи антропологи бўлмоқчиман», деб жавоб қайтаради. Қисқаси, 1967 йилнинг 27 майида 4 афгон ва бир ўзбек АҚШнинг Гавайи университетига ўқишга жўнатилади. 3 йил ўқиб бакалавр дипломини олган, ўқишни давом эттириш илмида Сметлданги Вашингтон университети домларларига ассистентлик қилди. Ҳафтада 20 соат ўқиб, ишлади. 1970—72 йиллари Магистратурада ўқиб, якунида номзодлик ишини ёклаган, ҳақиқий антропологлар қаторига қўшилди. 1972 йили ўзи пул тўплаб ва тадқиқотчилар жамғармасидан тадқиқот учун 1,5 йилга

қилинади. Худди шу пайтда Афғонистонга Америкадан ёрдам келади. Америкалик бир антрополог олим Кобул университетига ижтимоий фанлар билан бирга антропология ҳақида ҳам дарс беради. Уларни Муҳаммаднориз ҳам тинглаб юрганди. Шундай қилларнинг бирида Америкада ўқиш учун 5 ўрин ажратилади. Уч босқичли имтиҳондан 200 талабадан 20 нафари қолади. Кейингисидан 7 киши... Шунда 6 афгон, 6 нафар америкалик домларлар ҳузурида суҳбат бўлиб ўтади. Ундан нега Америкага бормоқчисиз, деб сўрашганда, у «антропология бўйича ўқиб, Афғонистоннинг биринчи антропологи бўлмоқчиман», деб жавоб қайтаради. Қисқаси, 1967 йилнинг 27 майида 4 афгон ва бир ўзбек АҚШнинг Гавайи университетига ўқишга жўнатилади. 3 йил ўқиб бакалавр дипломини олган, ўқишни давом эттириш илмида Сметлданги Вашингтон университети домларларига ассистентлик қилди. Ҳафтада 20 соат ўқиб, ишлади. 1970—72 йиллари Магистратурада ўқиб, якунида номзодлик ишини ёклаган, ҳақиқий антропологлар қаторига қўшилди. 1972 йили ўзи пул тўплаб ва тадқиқотчилар жамғармасидан тадқиқот учун 1,5 йилга

қилинади. Худди шу пайтда Афғонистонга Америкадан ёрдам келади. Америкалик бир антрополог олим Кобул университетига ижтимоий фанлар билан бирга антропология ҳақида ҳам дарс беради. Уларни Муҳаммаднориз ҳам тинглаб юрганди. Шундай қилларнинг бирида Америкада ўқиш учун 5 ўрин ажратилади. Уч босқичли имтиҳондан 200 талабадан 20 нафари қолади. Кейингисидан 7 киши... Шунда 6 афгон, 6 нафар америкалик домларлар ҳузурида суҳбат бўлиб ўтади. Ундан нега Америкага бормоқчисиз, деб сўрашганда, у «антропология бўйича ўқиб, Афғонистоннинг биринчи антропологи бўлмоқчиман», деб жавоб қайтаради. Қисқаси, 1967 йилнинг 27 майида 4 афгон ва бир ўзбек АҚШнинг Гавайи университетига ўқишга жўнатилади. 3 йил ўқиб бакалавр дипломини олган, ўқишни давом эттириш илмида Сметлданги Вашингтон университети домларларига ассистентлик қилди. Ҳафтада 20 соат ўқиб, ишлади. 1970—72 йиллари Магистратурада ўқиб, якунида номзодлик ишини ёклаган, ҳақиқий антропологлар қаторига қўшилди. 1972 йили ўзи пул тўплаб ва тадқиқотчилар жамғармасидан тадқиқот учун 1,5 йилга

қилинади. Худди шу пайтда Афғонистонга Америкадан ёрдам келади. Америкалик бир антрополог олим Кобул университетига ижтимоий фанлар билан бирга антропология ҳақида ҳам дарс беради. Уларни Муҳаммаднориз ҳам тинглаб юрганди. Шундай қилларнинг бирида Америкада ўқиш учун 5 ўрин ажратилади. Уч босқичли имтиҳондан 200 талабадан 20 нафари қолади. Кейингисидан 7 киши... Шунда 6 афгон, 6 нафар америкалик домларлар ҳузурида суҳбат бўлиб ўтади. Ундан нега Америкага бормоқчисиз, деб сўрашганда, у «антропология бўйича ўқиб, Афғонистоннинг биринчи антропологи бўлмоқчиман», деб жавоб қайтаради. Қисқаси, 1967 йилнинг 27 майида 4 афгон ва бир ўзбек АҚШнинг Гавайи университетига ўқишга жўнатилади. 3 йил ўқиб бакалавр дипломини олган, ўқишни давом эттириш илмида Сметлданги Вашингтон университети домларларига ассистентлик қилди. Ҳафтада 20 соат ўқиб, ишлади. 1970—72 йиллари Магистратурада ўқиб, якунида номзодлик ишини ёклаган, ҳақиқий антропологлар қаторига қўшилди. 1972 йили ўзи пул тўплаб ва тадқиқотчилар жамғармасидан тадқиқот учун 1,5 йилга

қилинади. Худди шу пайтда Афғонистонга Америкадан ёрдам келади. Америкалик бир антрополог олим Кобул университетига ижтимоий фанлар билан бирга антропология ҳақида ҳам дарс беради. Уларни Муҳаммаднориз ҳам тинглаб юрганди. Шундай қилларнинг бирида Америкада ўқиш учун 5 ўрин ажратилади. Уч босқичли имтиҳондан 200 талабадан 20 нафари қолади. Кейингисидан 7 киши... Шунда 6 афгон, 6 нафар америкалик домларлар ҳузурида суҳбат бўлиб ўтади. Ундан нега Америкага бормоқчисиз, деб сўрашганда, у «антропология бўйича ўқиб, Афғонистоннинг биринчи антропологи бўлмоқчиман», деб жавоб қайтаради. Қисқаси, 1967 йилнинг 27 майида 4 афгон ва бир ўзбек АҚШнинг Гавайи университетига ўқишга жўнатилади. 3 йил ўқиб бакалавр дипломини олган, ўқишни давом эттириш илмида Сметлданги Вашингтон университети домларларига ассистентлик қилди. Ҳафтада 20 соат ўқиб, ишлади. 1970—72 йиллари Магистратурада ўқиб, якунида номзодлик ишини ёклаган, ҳақиқий антропологлар қаторига қўшилди. 1972 йили ўзи пул тўплаб ва тадқиқотчилар жамғармасидан тадқиқот учун 1,5 йилга

қилинади. Худди шу пайтда Афғонистонга Америкадан ёрдам келади. Америкалик бир антрополог олим Кобул университетига ижтимоий фанлар билан бирга антропология ҳақида ҳам дарс беради. Уларни Муҳаммаднориз ҳам тинглаб юрганди. Шундай қилларнинг бирида Америкада ўқиш учун 5 ўрин ажратилади. Уч босқичли имтиҳондан 200 талабадан 20 нафари қолади. Кейингисидан 7 киши... Шунда 6 афгон, 6 нафар америкалик домларлар ҳузурида суҳбат бўлиб ўтади. Ундан нега Америкага бормоқчисиз, деб сўрашганда, у «антропология бўйича ўқиб, Афғонистоннинг биринчи антропологи бўлмоқчиман», деб жавоб қайтаради. Қисқаси, 1967 йилнинг 27 майида 4 афгон ва бир ўзбек АҚШнинг Гавайи университетига ўқишга жўнатилади. 3 йил ўқиб бакалавр дипломини олган, ўқишни давом эттириш илмида Сметлданги Вашингтон университети домларларига ассистентлик қилди. Ҳафтада 20 соат ўқиб, ишлади. 1970—72 йиллари Магистратурада ўқиб, якунида номзодлик ишини ёклаган, ҳақиқий антропологлар қаторига қўшилди. 1972 йили ўзи пул тўплаб ва тадқиқотчилар жамғармасидан тадқиқот учун 1,5 йилга

қилинади. Худди шу пайтда Афғонистонга Америкадан ёрдам келади. Америкалик бир антрополог олим Кобул университетига ижтимоий фанлар билан бирга антропология ҳақида ҳам дарс беради. Уларни Муҳаммаднориз ҳам тинглаб юрганди. Шундай қилларнинг бирида Америкада ўқиш учун 5 ўрин ажратилади. Уч босқичли имтиҳондан 200 талабадан 20 нафари қолади. Кейингисидан 7 киши... Шунда 6 афгон, 6 нафар америкалик домларлар ҳузурида суҳбат бўлиб ўтади. Ундан нега Америкага бормоқчисиз, деб сўрашганда, у «антропология бўйича ўқиб, Афғонистоннинг биринчи антропологи бўлмоқчиман», деб жавоб қайтаради. Қисқаси, 1967 йилнинг 27 майида 4 афгон ва бир ўзбек АҚШнинг Гавайи университетига ўқишга жўнатилади. 3 йил ўқиб бакалавр дипломини олган, ўқишни давом эттириш илмида Сметлданги Вашингтон университети домларларига ассистентлик қилди. Ҳафтада 20 соат ўқиб, ишлади. 1970—72 йиллари Магистратурада ўқиб, якунида номзодлик ишини ёклаган, ҳақиқий антропологлар қаторига қўшилди. 1972 йили ўзи пул тўплаб ва тадқиқотчилар жамғармасидан тадқиқот учун 1,5 йилга

қилинади. Худди шу пайтда Афғонистонга Америкадан ёрдам келади. Америкалик бир антрополог олим Кобул университетига ижтимоий фанлар билан бирга антропология ҳақида ҳам дарс беради. Уларни Муҳаммаднориз ҳам тинглаб юрганди. Шундай қилларнинг бирида Америкада ўқиш учун 5 ўрин ажратилади. Уч босқичли имтиҳондан 200 талабадан 20 нафари қолади. Кейингисидан 7 киши... Шунда 6 афгон, 6 нафар америкалик домларлар ҳузурида суҳбат бўлиб ўтади. Ундан нега Америкага бормоқчисиз, деб сўрашганда, у «антропология бўйича ўқиб, Афғонистоннинг биринчи антропологи бўлмоқчиман», деб жавоб қайтаради. Қисқаси, 1967 йилнинг 27 майида 4 афгон ва бир ўзбек АҚШнинг Гавайи университетига ўқишга жўнатилади. 3 йил ўқиб бакалавр дипломини олган, ўқишни давом эттириш илмида Сметлданги Вашингтон университети домларларига ассистентлик қилди. Ҳафтада 20 соат ўқиб, ишлади. 1970—72 йиллари Магистратурада ўқиб, якунида номзодлик ишини ёклаган, ҳақиқий антропологлар қаторига қўшилди. 1972 йили ўзи пул тўплаб ва тадқиқотчилар жамғармасидан тадқиқот учун 1,5 йилга

қилинади. Худди шу пайтда Афғонистонга Америкадан ёрдам келади. Америкалик бир антрополог олим Кобул университетига ижтимоий фанлар билан бирга антропология ҳақида ҳам дарс беради. Уларни Муҳаммаднориз ҳам тинглаб юрганди. Шундай қилларнинг бирида Америкада ўқиш учун 5 ўрин ажратилади. Уч босқичли имтиҳондан 200 талабадан 20 нафари қолади. Кейингисидан 7 киши... Шунда 6 афгон, 6 нафар америкалик домларлар ҳузурида суҳбат бўлиб ўтади. Ундан нега Америкага бормоқчисиз, деб сўрашганда, у «антропология бўйича ўқиб, Афғонистоннинг биринчи антропологи бўлмоқчиман», деб жавоб қайтаради. Қисқаси, 1967 йилнинг 27 майида 4 афгон ва бир ўзбек АҚШнинг Гавайи университетига ўқишга жўнатилади. 3 йил ўқиб бакалавр дипломини олган, ўқишни давом эттириш илмида Сметлданги Вашингтон университети домларларига ассистентлик қилди. Ҳафтада 20 соат ўқиб, ишлади. 1970—72 йиллари Магистратурада ўқиб, якунида номзодлик ишини ёклаган, ҳақиқий антропологлар қаторига қўшилди. 1972 йили ўзи пул тўплаб ва тадқиқотчилар жамғармасидан тадқиқот учун 1,5 йилга

қилинади. Худди шу пайтда Афғонистонга Америкадан ёрдам келади. Америкалик бир антрополог олим Кобул университетига ижтимоий фанлар билан бирга антропология ҳақида ҳам дарс беради. Уларни Муҳаммаднориз ҳам тинглаб юрганди. Шундай қилларнинг бирида Америкада ўқиш учун 5 ўрин ажратилади. Уч босқичли имтиҳондан 200 талабадан 20 нафари қолади. Кейингисидан 7 киши... Шунда 6 афгон, 6 нафар америкалик домларлар ҳузурида суҳбат бўлиб ўтади. Ундан нега Америкага бормоқчисиз, деб сўрашганда, у «антропология бўйича ўқиб, Афғонистоннинг биринчи антропологи бўлмоқчиман», деб жавоб қайтаради. Қисқаси, 1967 йилнинг 27 майида 4 афгон ва бир ўзбек АҚШнинг Гавайи университетига ўқишга жўнатилади. 3 йил ўқиб бакалавр дипломини олган, ўқишни давом эттириш илмида Сметлданги Вашингтон университети домларларига ассистентлик қилди. Ҳафтада 20 соат ўқиб, ишлади. 1970—72 йиллари Магистратурада ўқиб, якунида номзодлик ишини ёклаган, ҳақиқий антропологлар қаторига қўшилди. 1972 йили ўзи пул тўплаб ва тадқиқотчилар жамғармасидан тадқиқот учун 1,5 йилга

қилинади. Худди шу пайтда Афғонистонга Америкадан ёрдам келади. Америкалик бир антрополог олим Кобул университетига ижтимоий фанлар билан бирга антропология ҳақида ҳам дарс беради. Уларни Муҳаммаднориз ҳам тинглаб юрганди. Шундай қилларнинг бирида Америкада ўқиш учун 5 ўрин ажратилади. Уч босқичли имтиҳондан 200 талабадан 20 нафари қолади. Кейингисидан 7 киши... Шунда 6 афгон, 6 нафар америкалик домларлар ҳузурида суҳбат бўлиб ўтади. Ундан нега Америкага бормоқчисиз, деб сўрашганда, у «антропология бўйича ўқиб, Афғонистоннинг биринчи антропологи бўлмоқчиман», деб жавоб қайтаради. Қисқаси, 1967 йилнинг 27 майида 4 афгон ва бир ўзбек АҚШнинг Гавайи университетига ўқишга жўнатилади. 3 йил ўқиб бакалавр дипломини олган, ўқишни давом эттириш илмида Сметлданги Вашингтон университети домларларига ассистентлик қилди. Ҳафтада 20 соат ўқиб, ишлади. 1970—72 йиллари Магистратурада ўқиб, якунида номзодлик ишини ёклаган, ҳақиқий антропологлар қаторига қўшилди. 1972 йили ўзи пул тўплаб ва тадқиқотчилар жамғармасидан тадқиқот учун 1,5 йилга

қилинади. Худди шу пайтда Афғонистонга Америкадан ёрдам келади. Америкалик бир антрополог олим Кобул университетига ижтимоий фанлар билан бирга антропология ҳақида ҳам дарс беради. Уларни Муҳаммаднориз ҳам тинглаб юрганди. Шундай қилларнинг бирида Америкада ўқиш учун 5 ўрин ажратилади. Уч босқичли имтиҳондан 200 талабадан 20 нафари қолади. Кейингисидан 7 киши... Шунда 6 афгон, 6 нафар америкалик домларлар ҳузурида суҳбат бўлиб ўтади. Ундан нега Америкага бормоқчисиз, деб сўрашганда, у «антро

Қайси хонадонда кекса буви ва боболар яшаса, шу хонадонда, қандайдир файзли, баракали руҳ устиворлигини кўрасан киши. Улар яшаган оилада тарбия топган фарзандлар ҳам мумин-қобил ва меҳнаткаш бўлишади.

Менинг ҳам нуруний бобом бор эдилар. (Икки уғил, бир қиз, йигирма бир невар, ун беш эва-

қилсин). У киши ҳар гал дастурхон бошида таомдан сўнг ибратли, қизиқарли ва ҳаётий воқеаларни сўзлаб берар эдилар. Бир куни у киши шундай воқеани ҳикоя қилиб берганлари эсимда.

Қадим замонда ҳалол ва ростгўй, одил бир подшо бўлган экан. Сарҳадсиз майдонларга, ҳисобсиз дурру жаҳоҳирларга эга бўл-

фарзанд кутаман... ундан дарак йўқ. Ёшим ҳам бир жойга бориб қолди. Энди қолган умримга лойиқ хазинани оламанд, аҳли аёлим билан умргузаронлик қиламан. Подшоликни одиллик билан сўр, етимунотавонларга қайиш», деганича хазинани туя ва хачирларга ортиб, шаҳардан анча чеккада бўлган бир қишлоқ томон йўл олибди.

ди. Собиқ малика-кампир ҳам эрига қараб турмасдан лозим учун жияк, белбоғ, жойнамоз, дўппи каби бозори чаққон нарсаларни тика бошлабди. Эр ҳар тонгда хачир устидаги хуржуннинг бир томонига ўзи тиккан асл чармли ковуш-махсиларни, иккинчи томонига эса хотини тиккан чеварлик буюмларини солиб бо-

БИТМАС-ТУГАНМАС ХАЗИНА

ра ва икки нафар чеваранинг бобоси бўлган Зайни Тўй ўғли, яъни бобом ўтган йилнинг кузида, Бухорои шарифда Баҳовуддин Нақшбандий ҳазратлари тантаналари утаётган хайрли ва ҳосиятли кунда 87 ёшида фанийдан боқийга рихлат қилганлар. (Худо раҳмат

сада, тақдирида кемтиклик, чексиз армон бўлган фарзандсизлик бор экан. Тушкунликка тушавериб, гам-алам чекавериб сочлари оқариб кетган подшо бир куни ўзининг одилликутаётган хайрли ва ҳосиятли кунда 87 ёшида фанийдан боқийга рихлат қилганлар. (Худо раҳмат

Подшо қишлоққа етиб боргач, уста ёллаб ўзларига зарур бўлган иморатлар қуришибди ва қушқу саройлардан ҳоли бўлган янгича умр кечира бошлабдилар.

Орадан қанча сувлар оқиб, қанча баҳор қанча кузлар утибди. Кунларнинг бирида ўлимани кутиб ётган собиқ подшо ва хотини хазиналарига назар ташлашса, ундан увоқ ҳам қолмаган эмиш. Энди нима қилиш керак? Бир пайтлар подшо бўлиб, элу юртни сўриб, энди келиб-келиб бирор касбнинг боши-ни тутадими? Бу каби шайтоний ҳаёл ва саволларга ҳай берган собиқ подшо кўнадўзлик касбини эгаллашга қарор қилиб-

зорга чиқаркан ва шуни-н орқасидан рўзгор тебратарканлар. Шундай қилиб собиқ подшо ва хотини умрларининг охиригача бировнинг пулига, молига зориқмасдан ўзлари пок ва ҳалол мол топиб яшаб ўтган эканлар.

Ривоятдан хулоса шуки, ҳар қандай ҳисобсиз хазина ҳам куни келиб тугаб битади. Хунар эса инсонни то қабрга киргунча едириб-ичиради, кийинтиради. Ҳозирги кунда ҳар бир ёш йигит-қиз меҳнатни бўйнига олиб, бирор касб-хунар эгалласа, шуни кетидан ҳалол-покиза яшаса ўз оиласи, жамияти учун ҳам фойдали иш қилган бўлади.

Норали АСЛОН ўғли,
ТошДД толиби

Соғлом авлод учун

«Экосан» ва касаба уюшмалари ҳамкорлиги

Ўзбекистон «ЭКОСАН» Халқаро экология ва саломатлик жамғармаси билан Республика Касаба Уюшмалари Федерацияси кенгаши ўртасида шартнома тузилди. Шартномага аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш ва ишлаб чиқаришда хавфсиз меҳнат шароитини таъминлаш, атроф муҳитнинг экологик ҳолатини яхшилаш бўйича биргаликдаги ҳаракатлар дастури асос қилиб олинган.

Ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома экология муаммоларига муносабатни тубдан ўзгартишга қаратилган аниқ тадбирларни кўзда тутди. Уни амалга ошириш давомида корхоналарда технология интизомига қатъий риоя этиш, ҳавога чиқариладиган зарарли моддаларни мумкин қадар камайтириш, меҳнаткашлар учун зарур санитария ва гигиена шароити яратиш назорат остига олинади. Экология жиҳатидан соф технологияларни жорий этишни, энергиянинг атроф муҳитни булғамайдиган янги манбаларини қидиришни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш режалаштирилмоқда.

Шартномага мувофиқ, аҳолига экологик билим бериш, атроф муҳитни муҳофаза қилиш соҳасидаги тадбирлар тўғрисида уни хабардор қилиш, марказий осий минтақасида экология тизимининг ҳолати тўғрисидаги ишончли маълумотларни тўплаш ва оммалаштиришга доир биргаликдаги ишлар авж олдирилади.

(Ўз А мухбири)

Н.МУҲАММАДЖОНОВ сурати

ТАҲРИРИЯТ

Муассис: Ўзбекистон Республикаси болалар жамғармаси ва Халқаро «Соғлом авлод учун» хайрия жамғармаси.

Газетамиз ҳомийси Ўзбекистон Республикаси Болалар жамғармасининг «Чинор» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси.

Таҳририят келган хатларга ёзма жавоб қайтармайди. Шунингдек, фўкарлар билан ташкилотлар ўртасида воситачилик ҳам қилмайди. Газетамиздан олинган маълумотлар «Оила ва жамият»дан деб курсатилиши шарҳ.

Жинойят изидан

НАШАФУРУШ ЙЎЛОВЧИЛАР

Самарқанд аэропортида Москвага кетаётган йўловчининг йўл халтасидан тўрт килограмм наша топилиб, мусодара қилинди. Жиноят қидирув бўлими ходимларининг аниқланишича, наша Москвада чаканалаб сотишга мулжалланган экан. Гайриқонуний оқ олиб кетаётган шахс қамоққа олинди. Россия ҳуқуқ муҳофизатлари тегишли хабар жўнатилди.

Ўтган йили Ўзбекистондан наркотик моддаларни олиб кетаётган 325 йўловчи ушланди. Бу — олдинги йилга нисбатан анча кўп. Бу ҳол бангфурӯшлик авж олиб бораётганини, қоратори ва наша сотиш билан шугулланаётган жинойтчилар Ўзбекистоннинг қўлай жуғрофий мавқеидан фойдаланиб, банг моддаларни республикамиз ҳудуди орқали олиб ўтишга зўр бериб ури-наётганини кўрсатмоқда.

Қўлга тушган «чопар»лар орасида Туркменистон, Тожикистон, Қозоғистон, Қирғизистон ва Россия фўкарolari кўп. Наша, қоратори ва кўкнор каби банг моддалар каторида илгари бу ерда тарқалмаган қўчи тасвир қиладиган георин ҳам учрамоқдаки, бу бангфурӯшлар гайриқонуний наркотик моддалар манбалари «жуғрофия»сини кенгайтирватганидан далолат беради.

(ЎзА мухбири)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ СУДИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий суди давлатга қарши ўта оғир жиноятлар қилишда айбланаётган бир гуруҳ шахсларнинг жиноий ишини қўриб чиқишга киришди. Жиноий иш қўзғашга Қосонда истикомат қилувчи 20 ёшлик фўкаронинг ота-онаси берган ариза сабаб бўлди. Аризада баён қилинишича, уларнинг ўқиш учун хорижга олиб кетилган ўғлидан ярим йилдан бери ҳеч қандай хабар йўқ экан. Маъкур иш юзасидан ўтказилган текширувда 18 — 25 ёшдаги ишламаётган ашларни гуёки бизнес ва бозор иқтисодиёти асосларини ўргатиш учун гайриқонуний йўл билан хорижга олиб кетиш билан шугулланаётган шахслар аниқланди. Аслида эса, айдовга унган йигитлар «таълим оладиган» мамлакатга келганидан кейин мафқуравий жиҳатдан қайта тарбия қилина бошланган, уларга қўл жанги усуллари, милитик отиш, қўпоровчилик ишлари ўргатила бошланган. Бир суз билан айтганда, улар Ўзбекистон ҳудудида қўпоровчилик ва террор ҳаракатлари олиб боришга тайيارланган.

Суд бу ёвуз фўкта ташкилотчиларнинг террорчилик ҳаракатларини авж олдириб, Ўзбекистонда, шунингдек бутун минтақада барқарорликка путур етказишга қаратилган ниятидан гувоҳлик берувчи мана шу ҳамда тергов давомида олинган бошқа материалларни қўриб чиқишга киришди.

(ЎзА)

ВАЛЮТАФУРУШ ФИРМА РАҲБАРИ

Қарши шаҳридаги «Зилола» хусусий фирмаси директорининг ўринбосари валюта билан гайриқонуний операцияни амалга ошираётганда қўлга тушди. Хусусий фирмада ишладан ташқари валютафурӯшлик билан шугулланаётган бу «тадбиркор» икки юз АҚШ долларини «шартномавий нарх»да сотаватганда қўлга олинди.

Тинтув чоғида ундан яна икки юз АҚШ доллари ва ярим миллиондан кўпроқ Россия рубли, 1897 йилда зарб этилган иккита беш сўмлик олтин танга, 1923 йилда зарб қилинган Туркия олтин тангаси, олтин безаклар топилиди. Операцияни вилоят ички ишлар бошқармасида тузилган порахўрлик, рақет ва террорчиликка қарши кураш бўлини маси ходимлари амалга оширди. Валютафурӯшга қарши жиноий иш қўзғатилди.

(ЎзА мухбири)

МАНЗИПИМИЗ:

700078, Мустақиллик майдони, 5-бино.

Телефон: 39-43-95
Икром ИСКАНДАР навбатчилик қилди
Обуна индекси - 64654
Рўйхатга олиш №33
Буюртма Г-0031. 23566 нусхада чоп этилди.
Офсет усулида босилди. Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.